

юнацтва до здорового способу життя, відволікання їх від шкідливих звичок, виховання особистості в душі добropорядності, патріотизму та любові до своєї Батьківщини. Популярність хортингу у світі спорту дедалі зростає, таким чином він представляє новий напрям комплексного змішаного єдиноборства у світі [2; 3; 5; 6].

Список використаних джерел

1. Бойко В. Розвиток силових якостей у студентів-хортингістів / В. Бойко, І. Малинський, Е. Єрьоменко, З. Діхтяренко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 7. – С. 104-112.
2. Діхтяренко З. Дослідження основних понять хортингу: «виховання», «хорт», «хортинг», «хортовий», «хортове виховання» у психолого-педагогічній та філософській літературі / З. Діхтяренко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць. Вип. 1 / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/8728/>.
3. Єрьоменко Е. А. Тренування в хортингу : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрьоменко. – К. : Паливода А. В., 2009. – 227 с.
4. Остапенко О. Характерніцтво – ефективна форма фізичної підготовки запорозьких козаків / О. Остапенко, М. Зубалій // Фізичне виховання в школі. – 2000. – № 2. – С. 48.
5. Оржеховська В. Концепція національної філософії виховання дітей та молоді в Україні на засадах хортингу (проект) / В. Оржеховська, Т. Федорченко, Е. Єрьоменко, З. Діхтяренко, О. Мельник // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць. Вип. 5 / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/707683/1/2016%2C%20%D0%A2%D0%9C%D0%A5%2C%20%E2%84%96%20%20%D0%9E%D0%A0%D0%96%D0%95%D0%A5%D0%9E%D0%92%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%90.pdf>.
6. Офіційний сайт Української Національної Федерації Хортингу. Федерація твоєї Батьківщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.horting.org.ua>.

УДК 373.3.035:331

Олег Морін,

старший науковий співробітник лабораторії трудового виховання Інституту проблем виховання НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ХОРТИНГУ

Анотація. Великий потенціал у створенні сприятливих умов для трудового виховання молодших школярів має рух хортинг, з огляду на те, що специфіка його діяльності, забезпечує інтеграцію елементів трудового виховання у сам зміст занять. Забезпечення трудового виховання молодших школярів у процесі занять хортингом вимагає переходу до компетентнісної моделі виховання, що передбачає зміщення акцентів з вузько-предметних цілей на загально-дидактичні, оновлення структури та змісту, його корегування з наголосом на особистісно-розвивальні методики навчання, визначення та оцінювання результатів через ключові компетентності учнів, активного запровадження інноваційних, ігрових технологій навчання, інтерактивних методів групового навчання тощо.

Ключові слова: хортинг, трудове виховання, молодші школярі.

Розвиток суспільства висуває високі вимоги до сучасної людини, щодо рівня освіченості, вміння адаптуватися, здатності до трудової діяльності тощо. Хортинг як універсальна і багатогранна система забезпечує комплексне вирішення проблем розвитку особистості, суспільства, держави та сприяє трудовому вихованню підростаючого покоління, формуванню низки морально-вольових якостей зростаючої особистості, необхідних їй у майбутньому для активної участі у професійній діяльності [1, с. 54].

Метою є розгляд аспектів трудового виховання молодших школярів засобами хортингу.

У низці досліджень розглядаються виховні задачі, виконання яких забезпечує хортинг як дієва форма фізкультурно-масової діяльності, а саме роботи присвячені

позитивному впливу занять хортингом на виховання та всебічний розвиток особистості (Е. Єрьоменка, В. Івашковського, О. Кузіна, К. Кукушкіна, В. Куленка, М. Куцкіра, О. Нетребка, О. Овчаренка, А. Орлової, О. Остапенка, Б. Шаповалова та ін.); впливу регулярних занять фізичними вправами на розвиток здатності молодших школярів долати труднощі й перешкоди (Е. Вільчковського, Л. Волкова, К. Козлова, Т. Круцевич та ін.), формування у процесі занять фізичною культурою і спортом низки важливих якостей школярів, зокрема, наполегливості, цілеспрямованості, дисциплінованості, самостійності, витримки (Г. Апанасенка, З. Діхтяренко, М. Зубалія, М. Тимчика, Б. Шияна та ін), тощо.

Хортинг завдяки покладеній у його основу загальнолюдській виховній філософії, за короткий час існування набув визнання, широкого розповсюдження та авторитету. Популяриність системи хортингу пояснюється його універсальністю, тим, що цей вид увібрав найбільш раціональні елементи національних видів бойових мистецтв і культури, втілює в собі найефективніші та дієві прийоми спортивних єдиноборств і бойових мистецтв народів центральної Європи [2, с. 14; 45; 326].

Хортинг дає змогу, з одного боку, уніфікувати процес підготовки фахівців різного профілю, а з іншого – максимально врахувати індивідуальні особливості та рівень підготовки кожного учня [2, с. 21]. Підготовлений за методиками хортингу фахівець, являє собою особистість із гармонійно розвиненими моральними та психофізичними якостями, що гарантують його ефективну життєву самореалізацію, значно збільшують ресурс витривалості, зберігають фізичне і психічне здоров'я, тощо. Крім того, у результаті, особистість набуває здатності до саморозвитку та самовдосконалення.

Учні, які беруть участь у хортингу, зазвичай, позбавляються можливості перекидатися з себе відповідальність за виконання будь-якої справи на інших або на обставини. З іншого боку, сумлінне виконання своїх обов'язків викликає схвалення оточуючих, продукуючи почуття задоволення від діяльності. Тобто, кожен хортингіст, маючи певні доручення, відповідає перед товаришами за їх виконання. Все це стимулює учасника хортингу до більш відповідального ставлення до своєї ролі у колективі й покладених на нього обов'язків, сприяючи розвитку працьовитості [2, с. 55-56].

Привчаючи хлопців і дівчат долати певні перешкоди, вдосконалюватися в оволодінні спортивними прийомами, тренери з хортингу сприяють вихованню в учнів позитивного ставлення до праці загалом. Також має велике виховне значення залучення хортингістів до підтримки у робочому стані та певного покращення матеріально-технічної бази, що сприяє розвитку у них певних практичних трудових вмінь. При цьому учні отримують наочне уявлення про якість і кількість робіт, що необхідно здійснити для облаштування, привчаються цінувати навчальне обладнання, загалом дбайливо ставитися до результатів праці інших [2, с. 55-56].

Спираючись на розроблений опис портрету випускника початкової школи, який представлено у Концепції початкової освіти, розробленій співробітниками відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України (О. Савченко, Н. Бібік, В. Мартыненко, К. Пономарьова, О. Онопрієнко, О. Прищеп, Н. Листопад, О. Вашуленко, І. Андрусенко), на нашу думку, результат трудового виховання молодших школярів у процесі їх участі у хортингу, можна окреслити наступним чином:

В особистісній сфері, учень (-ця): відчуває себе самотинною, гідною поваги особистістю; усвідомлює свою належність до України як держави, виявляє патріотичні почуття, шанобливе ставлення до державних символів, традицій українського народу, толерантність до інших культур, поглядів, звичаїв; усвідомлює важливість і місце праці та професії в житті людини; виявляє шанобливе ставлення до трудових традицій українського народу; застосовує прийоми догляду за одягом та взуттям, за наглядом дорослих використовує приладдя та інвентар.

У загальнопізнавальній і предметній сферах, учень (-ця): позитивно ставиться до праці, організовує робоче місце, знає правила безпечних прийомів праці та дотримується їх при роботі з інструментами та приладами; уміє спілкуватись і взаємодіяти з дорослими і однолітками у різних видах діяльності: навчальній, ігровій, тощо; використовує різні способи

пошуку потрібної інформації у різних джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікативних технологій; вміє слухати, відтворювати і перетворювати навчальну інформацію; самостійно працює з інформацією, поданою в різних формах (текст, малюнок, таблиця, схема); застосовує набуті знання і досвід для розвитку фізичного, соціального, духовного та психічного складників здоров'я; виконує правила безпечної поведінки у навчальних і життєвих ситуаціях; використовує способи навчальної діяльності у розв'язанні прикладних завдань; володіє уміннями самоконтролю й самооцінювання проміжних і підсумкових результатів роботи; порівнює одержаний результат роботи із запланованим.

У комунікативній сфері, учень (-ця): виявляє здатність взаємодіяти з оточуючими, ефективно працювати в групі та колективі, разом з однолітками і дорослими; вільно висловлює, обгрунтовує та аргументує власну позицію під час розв'язання навчальних, практичних і творчих завдань.

Варто зазначити, ефективність трудового виховання молодших школярів засобами хортингу підвищуються за умови: тісного взаємозв'язку тренерів з хортингу, педагогічних колективів та батьківської громадськості, удосконалення змісту трудового виховання учнів у процесі занять хортингом, використання особистісно зорієнтованого підходу до молодших школярів, забезпечення на заняттях хортингом відповідності змісту трудового виховання інтересам і потребам учнів, дотримання принципу доступності на кожному етапі роботи, створення доброзичливої атмосфери та ситуації успіху на заняттях, тощо [3, с. 41].

Висновки. Хортинг є важливим засобом, що сприяє підвищенню соціальної, трудової активності громадян України, задоволення їхніх моральних, етичних та творчих запитів, розвитку дружніх стосунків між людьми. Трудове виховання молодших школярів засобами хортингу тісно пов'язане із загальноосвітніми виховними завданнями. Специфіка забезпечення трудового виховання молодших школярів у під час занять хортингом потребує переходу до компетентної моделі навчання і виховання, що передбачає зміщення акцентів з вузько-предметних цілей на загально-дидактичні, оновлення структури та змісту, його корегування з наголосом на особистісно-розвивальні, ігрові методики навчання, визначення та оцінювання результатів через ключові компетентності учнів, запровадження інноваційних, ігрових технологій навчання, інтерактивних методів групового навчання тощо.

Список використаних джерел

1. Діхтяренко З. Дослідження основних понять хортингу: «виховання», «хорт», «хортинг», «хортовий», «хортове виховання» у психолого-педагогічній та філософській літературі / З. Діхтяренко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць. Вип. 1 / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/8728/>.
2. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрьоменко. – К. : Паливода А. В., 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/707687/>.
3. Тимчик М. В. Хортинг як засіб виховання наполегливості в молодших школярів / М. В. Тимчик, Е. А. Єрьоменко // Фізичне виховання в рідній школі. – 2014. – № 1. – К. : Педагогічна преса. – С. 38–41.

Юлія Назаренко,

студентка Харківського національного університету радіоелектроніки

Науковий керівник:

А. М. Литвиненко, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичного виховання Харківського національного університету радіоелектроніки

ХОРТИНГ – НАЦІОНАЛЬНИЙ БРЕНД УКРАЇНИ У СВІТІ

Анотація. У цій статті розглядається актуальність та перспектива в майбутньому такого національного виду спорту, як хортинг. Подається інформація о користі бойових видів спорту, історії створення вітчизняного бойового мистецтва, розвиток та участь спорту в житті молоді.